

HEISTERBORG
INTERNATIONAL
Steuerberater Rechtsanwälte

Aandachtspunten bij het aannemen van een bouwproject in Duitsland

HEISTERBORG
INTERNATIONAL
Steuerberater Rechtsanwälte

Januari 2020

Auteur:

Jan Hartmann, Dipl.-Kfm. (FH)/Steuerberater

Heisterborg International Steuerberatungsgesellschaft mbH
Pliniusstraße 8
48488 Emsbüren

T: +49 5903 96890-0

F: +49 5903 96890-99

E: info@heisterborg-international.de

www.heisterborg-international.de

De inhoud van deze memo is bedoeld als algemene informatie en vormt geen advies en is ook niet bedoeld om enig recht of enige verplichting te creëren. Raadpleeg voor het nemen van beslissingen altijd uw adviseur. Ondanks dat deze memo met uiterste zorg is samengesteld aanvaarden uitgever, redactie, noch auteurs enige aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden, drukfouten, onvolledigheden of gevolgen (door handelen of nalaten) daarvan.

Aandachtspunten bij het aannemen van een bouwproject in Duitsland

1. Loonbelasting

Werknemers, welke werkzaamheden verrichten in Duitsland voor een Nederlandse werkgever blijven in principe inkomstenbelastingplichtig in Nederland. Dit is anders ingeval zij meer dan 183-dagen in Duitsland werken/verblijven. Ingeval de werkzaamheden worden verricht voor een vaste inrichting in Duitsland, dan wel ingeval de werknemer onder gezag staat van een Duitse opdrachtgever (zogenaamde materieel werkgever), kan er sprake zijn van inkomstenbelastingplicht in Duitsland. De 183-dagenregeling dient sinds 1 januari 2016 per twaalf maanden te worden beoordeeld en is niet afhankelijk van een kalenderjaar. Voor 1 januari 2016 (onder het belastingverdrag Nederland – Duitsland 1959) diende de 183-dagenregeling per kalenderjaar te worden beoordeeld.

2. Sociale verzekeringen

Een werknemer is verzekerd in het land waarin gewoonlijk wordt gewerkt. Ingeval een werknemer in twee landen werkt, gaat het woonland voor indien hiervoor tenminste 25% wordt gewerkt. Ingeval een in Nederland woonachtige werknemer voor meer dan 25% van de werktijd werkt in Nederland en de resterende tijd in Duitsland, blijft de verzekeringsplicht in Nederland. Van belang is om te weten dat een werknemer slechts in 1 land sociaal verzekerd kan zijn. De verzekeringsplicht kan worden aangetoond met een A1 verklaring (vroeger: E-101, E102 verklaring). Dit dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden geregeld.

-1 -

3. Werknemers woonachtig in Duitsland

Ingeval u werknemers heeft welke in Duitsland wonen, gaat hetgeen hiervoor onder 1 en 2 is vermeld niet op. De werknemers zijn dan vanaf de eerste dag inkomstenbelastingplichtig en sociaal verzekeringsplichtig in Duitsland.

4. Vaste inrichting / Venootschapsbelasting Duitsland

Ingeval de werkzaamheden op de bouwplaats in Duitsland langer dan 12 maanden duren, is sprake van een vaste inrichting in Duitsland. Dit betekent dat in Duitsland vennootschapsbelasting verschuldigd is. Tevens is in Duitsland dan Gewerbesteuer verschuldigd.

5. Bauabzugsteuer

Hoofdaannemers die in Duitsland bouwdiensten inkopen, zijn wettelijk verplicht 15% "Bauabzugsteuer" van haar dienstverlener in te houden en af te dragen. Deze voorheffing wordt achteraf op de verschuldigde belasting van de dienstverlener verrekend. Deze regeling is ingevoerd om misbruik te voorkomen. Een

bouwbedrijf welke in Duitsland fiscaal is geregistreerd, een fiscaal vertegenwoordiger heeft en als fiscaal betrouwbaar wordt beschouwd, kan een vrijstelling aanvragen. Nederlandse hoofdaannemers kunnen deze bij het belastingkantoor Kleve aanvragen. Wanneer u dit wenst, kunnen wij u hieromtrent nader informeren.

Ingeval u werkzaamheden uitvoert voor andere partijen, ligt het risico bij deze andere partijen. Ingeval u onderaannemers inhuurt, is het verstandig dat u 15% inhoudt op de te betalen factuur en afdraagt. Wanneer u dit wenst, zijn wij graag bereid u hieromtrent nader te informeren.

6. Omzetbelasting

Ingeval u bouwwerkzaamheden verricht in Duitsland voor particulieren, dan is hierover Duitse omzetbelasting verschuldigd. Ingeval u werkzaamheden verricht voor ondernemers, dan is deze dienst ook belast in Duitsland. De omzetbelasting wordt dan echter krachtens een wettelijke regeling verlegd. Wij onderscheiden hierbij drie situaties.

1. U verricht bouwwerkzaamheden in Duitsland, voor een Duitse ondernemer. De Duitse btw wordt verlegd. Dit betekent dat u geen Duitse btw hoeft af te dragen. De Duitse afnemer draagt de Duitse btw af en vraagt deze in dezelfde aangifte terug. Uw factuur dient wel aan bepaalde eisen te voldoen. Wanneer deze situatie zich voordoet, zijn wij graag bereid u hieromtrent nader te informeren.
2. U verricht bouwwerkzaamheden in Duitsland en de factuur gaat naar een Nederlandse opdrachtgever. Ook deze dienst wordt geacht belast te zijn met Duitse btw. De Duitse btw is ook in deze situatie verlegd. De opdrachtgever dient in Duitsland aangifte omzetbelasting te doen. Zij dient de Duitse btw af te dragen en kan deze ook terugvragen. Per saldo loopt deze neutraal.
3. U verricht bouwwerkzaamheden in Duitsland. Een opdrachtnemer helpt u bij het project. U ontvangt van deze opdrachtnemer een factuur zonder btw. Immers de verschuldigde Duitse btw wordt verlegd. U dient in Duitsland aangifte omzetbelasting te doen. In deze aangifte dient u de verlegde Duitse btw af te dragen en u kunt de Duitse btw ook terugvragen. Per saldo loopt het voor u neutraal. Er ontstaat echter wel een aangifteplicht in Duitsland.

-2 -

Tevens is het van belang om een verklaring (Nachweis zur Steuerschuldnerschaft des Leistungsempfängers bei Bauleistungen) van de ondernemer te hebben waarvoor een bouwdienst is verricht. Aan de bedrijven, waarvoor dit van toepassing is, wordt na aanvraag een dergelijke verklaring door de Duitse belastingdienst afgegeven en het is toegestaan om de btw te verleggen aan de opdrachtgever. Zonder deze verklaring is het niet toegestaan om een netto factuur (btw-verlegd) op te stellen. In dat geval dient een factuur met omzetbelasting te worden opgesteld. Er bestaan voor bepaalde gevallen uitzonderingen.

Waarschijnlijk zult u in verband met het verblijf in Duitsland ook Duitse omzetbelasting betalen (wij kunnen hierbij bijvoorbeeld denken aan kosten van overnachtingen etc.). Deze omzetbelasting kan worden teruggevraagd. Ingeval dit aan de orde is, vernemen wij dit graag. Wij zullen dan nader bezien hoe dit op de eenvoudigste wijze kan plaatsvinden. Het is dan ook van belang voor welke facturenstroom (zoals hiervoor aangegeven) wordt gekozen.

7. Uitzenden in de bouw

Binnen Duitsland is het sinds jaar en dag verboden om uitzendkrachten binnen de bouw tewerk te stellen. De Bundesagentur für Arbeit heeft dit voor Nederlandse bouwbedrijven, die met uitzendkrachten van een Nederlands uitzendbureau bouwwerkzaamheden in Duitsland uitvoeren, tot dusver gedoogd. Het beleid is echter in 2015 gewijzigd en dit betekent dat het volgens deze beleidswijzigingen ook voor Nederlandse bouwbedrijven niet langer is toegestaan om met uitzendkrachten in Duitsland te werken.

Wij willen daarbij benadrukken dat het gaat om een beleidswijziging en geen wetwijziging.

De verwachting is echter dat de Duitse douane in geval van een controle, boetes zal gaan opleggen indien er met Nederlandse uitzendkrachten wordt gewerkt. Om deze boetes te voorkomen, is het dan ook raadzaam om niet meer met (Nederlandse) uitzendkrachten in de Duitse bouw te werken.

8. CAO/Soka-Bau

Aangezien de werknemers werkzaam zijn in Duitsland, dient ook te worden voldaan aan het Duitse minimumloon en vakantieregeling. Gezien de Nederlandse CAO zal hieraan veelal worden voldaan. Zekerheidshalve zou dit getoetst kunnen worden. Echter SoKa-Bau neemt het standpunt in dat de Nederlandse werkgever in Duitsland premies voor vakantiegeld dient af te dragen. Vervolgens betaalt SoKa-Bau het vakantiegeld uit. De premie bedraagt 15,4 % (vanaf 01-01-2019). Alleen met het Nederlandse vakantiefonds A & O Services – Dienstcentrum Afbouw Huis BV is SOKA-Bouw een samenwerkingsverband aangegaan, hier kan een vrijstelling aangevraagd worden. Leden van het Tijdsparfonds voor het Bouwbedrijf moeten volgens SOKA-Bau uitdrukkelijk premies in Duitsland afdragen. Vanaf 01-01-2009 mogen werkgevers de premiebetaling in Nederland tijdens werkzaamheden in Duitsland stopzetten. Een vrijstellingsverklaring of vergunning in Nederland is niet meer vereist.

-3 -

9. Wet Minimumloon (MiLoG)

Per 1 januari 2015 geldt in Duitsland een wettelijk en algemeen bindend minimumloon. Vanaf 01-01-2020 bedraagt het minimumloon van € 9,35 bruto per uur voor bedrijven in alle branches. Alle medewerkers, ouder dan 18 jaar, die in Duitsland werkzaam zijn, kunnen hierop aanspraak maken. Dus ook buitenlandse medewerkers, wanneer zij in Duitsland werken. Ongeacht of zij bij een binnenlands of buitenlands bedrijf werkzaam zijn.

Naast dit minimumloon zijn tevens een aantal formele vereisten waaraan voldaan dient te worden. Zo is een werkgever verplicht het begin, einde en duur van de werktijden van werknemers binnen een week na uitvoering van de werkzaamheden te noteren. In de bouwsector geldt deze bijhoudingsplicht voor alle werknemers. Zie onderstaande illustratie als voorbeeld:

Unternehmen/Arbeitgeber:

Aufzeichnung Ist-Arbeitszeiten

Woche 1: 29.12.2014 - 04.01.2015

Personal-Nr.	Name, Vorname	Montag 29.12.2014					Dienstag 30.12.2014				
		Beginn	Ende	Pause	Dauer Regel	Dauer Industrie	Beginn	Ende	Pause	Dauer Regel	Dauer Industrie
001	Mustermann, Max	07:00	15:30	00:30	8:00	8,00	15:00	00:00	01:00	8:00	8,00
					0:00	0,00				0:00	0,00
					0:00	0,00				0:00	0,00

Bijvoorbeeld vallen onder de "bouw" zowel "bouwbedrijven", maar ook "bouw gerelateerde bedrijven" (b.v. installatie, schilder, loodgieter, timmerlieden, elektro) en "bouw afwerkings-bedrijven" (b.v. transport van bouwmaterialen, schoonmaak en bouwafvalverwijdering).

Naleving van het minimumloon wordt in de toekomst door de douane/financiële controle zwartwerk (Zoll/Finanzkontrolle Schwarzarbeit) gecontroleerd. De niet-naleving van het minimumloon is een misdrijf, dat met geldboetes kan worden bestraft.

-4 -

10. Minimumloon bouw- en dakdekkersbranche

Voor de bouwbranche en de dakdekkersbranche geldt sinds 1 maart 2018 een nieuw wettelijk minimumloon. Deze geldt ook voor bedrijven die niet aan algemeen verbindende cao's gebonden zijn en ook voor buitenlandse bedrijven die in Duitsland werkzaamheden uitvoeren.

Voor de bouwbranche geldt het volgende:

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen werknemers in loongroep 1 en loongroep 2. In groep 1 zijn ongeschoolde arbeiders ingedeeld. Zij ontvangen vanaf 1 maart 2019 een bruto uurloon van € 12,20 per uur. In groep 2 zijn vakbekwame werknemers ingedeeld. In groep 2 is van belang in welke deelstaat de werkzaamheden worden uitgevoerd. In de deelstaten in het westen van Duitsland (Baden-Württemberg, Beieren, Bremen, Hamburg, Hessen, Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen, Rijnland-Palts, Saarland en Sleeswijk-Holstein) geldt een wettelijk minimumloon van €15,20 bruto per uur vanaf 1 maart 2019.

In Berlijn geldt een nieuw bruto uurloon van € 15,05 per uur.

In de deelstaten in het oosten van Duitsland (Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Saksen, Saksen-Anhalt, Thüringen) geldt een minimumloon van € 12,20 bruto per uur. Dit is hetzelfde als voor een ongeschoolde werknemer. De lonen zullen per 1 april 2020 nogmaals verhoogd worden.

11. Wettelijke verplichtingen

Om in Duitsland te mogen werken, dient vooraf een zogenaamd artikel 18 Arbeitnehmer-Entsendegesetz en artikel 16 Mindestlohngesetz te worden ingestuurd. Dit formulier is bestemd voor de controle van de Douane. Wanneer dit formulier wordt opgestuurd wordt automatisch de Soka-Bau geïnformeerd.

Het is goed om de medewerkers op de bouw te voorzien van alle benodigde documenten. Met het bewaren van deze documentatie kan een uitvoerder worden belast. Het is goed om de volgende documenten (indien van toepassing) te verzamelen.

III. Bijlage: Checklist met stukken die op de bouwplaats ter beschikking moeten zijn

1. Werknemer:

- a) A1/E101 verklaring of Duits "Sozialversicherungsausweis"
- b) geldig paspoort
- c) geldige verblijfsvergunning van Duitsland (bij mensen van buiten de EU)

2. Werkgever:

- a) arbeidsovereenkomsten per medewerker
- b) loonstroken en betalingsbewijzen per medewerker
- c) bewijs van werktijden per medewerker

3. Als hoofdondernemer voor de onderaannemer:

- a) actueel overzicht van onderaannemers in dienst
- b) werkovereenkomsten per onderaannemer
- c) overzicht van contactpersonen per onderaannemer
- d) geldig vrijstellingsverklaring voor "Bauabzugsteuer" per onderaannemer

-5 -

4. Als onderaannemer:

- a) overzicht voor welke opdrachtgever u werkzaam bent
- b) overzicht van eigen medewerkers
- c) stukken volgens punt 2. Werkgever

IV. Bijlage: Checklist nodig gegevens voor meldingen naar Duitsland

5. § 18 AEntG melding

- a) adresgegevens bouwplaats in Duitsland
- b) begin- en einddatum werkzaamheden
- c) adresgegevens waar stukken voor controle ter beschikking staan
- d) persoonsgegevens incl. geboortedatum leidinggevende persoon op de bouwplaats
- e) persoonsgegevens incl. geboortedatum per medewerker
- f) begin- en einddatum werkzaamheden per medewerker, als niet gelijk aan b)

6. Registratie voor Duitse omzetbelasting

- a) begindatum werkzaamheden in Duitsland
- b) omschrijving werkzaamheden in Duitsland
- c) uittreksel Kamer van Koophandel
- d) kopie paspoort directeur
- e) getekende volmacht voor Duitse belastingdienst (zie bijlage)
- f) verklaring van hoedanigheid, afgegeven door Nederlandse belastingdienst

7. Verzoek vrijstelling Duits Bauabzugssteuer

- a) uittreksel Kamer van Koophandel
- b) kopie paspoort directeur
- c) getekende volmacht voor Duitse belastingdienst (zie bijlage)
- d) verklaring van hoedanigheid, afgegeven door Nederlandse belastingdienst

8. Verzoek A1/E-101 verklaringen voor medewerker

- a) Nederlands loonbelastingnummer
- b) wachtwoord website van Sociale Verzekeringsbank (als dit al bestaat)
- c) persoonsgegevens medewerkers
- d) geboortedatum medewerkers
- e) SoFi/BSN medewerkers

9. Registratie Duits tijdspaarfonds SOKA-Bau (werkgever)

- a) uittreksel Kamer van Koophandel
- b) kopie paspoort directeur

-6 -

10. Registratie Duits tijdspaarfonds SOKA-Bau (per werknemer)

- a) persoonsgegevens incl. geboortedatum per medewerker
- b) begin- en einddatum werkzaamheden per medewerker
- c) omschrijving van werkzaamheden per medewerker
- d) recht op vakantiedagen in Nederland per medewerker
- e) al genomen vakantiedagen in Nederland per medewerker

11. Maandelijke melding Duits tijdspaarfonds SOKA-Bau

- a) werknemernummer
- b) persoonsgegevens incl geboortedatum
- c) begin- en einddatum werkzaamheden in deze maand
- d) gewerkte uren in deze maand
- e) genoten vakantiedagen in deze maand
- f) genoten onbetaalde vakantiedagen in deze maand
- g) betaald salaris in deze maand
- h) betaald vakantiegeld in deze maand

12. Wet Minimumloon (MiLoG)

- b) betalen van het minimumloon van € 9,35 bruto per uur voor alle medewerkers
- c) bijhouding begin, einde en duur van de werktijden
- d) werktijden binnen een week na uitvoering van werkzaamheden noteren
- e) § 16 MiLoG melding zoals § 18 AEntG melding (zie punt VI, nr. 5)